

Motion till riksdagen 2021/22:4039

av **Ulf Kristersson m.fl. (M)**

Så får vi ordning på Sverige – Utrikes och EU samt försvar och civil beredskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av fungerande organisation och strukturer i den civila beredskapen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en starkare försörjningsberedskap och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en relevant författningsberedskap i den civila beredskapen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fungerande lagstiftning och strukturer för att möta hybridhoten och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa strafflagstiftningen avseende aktiviteter som betecknas som hybridhot och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av konkreta verktyg för att möta hybridhoten och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att skydda svenskt näringsliv och forskning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra och finansiera det innevarande försvarsbeslutet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av kompetent och användbar personal i försvaret och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ny teknik för att klara det moderna slagfältet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör eftersträva att etablera ett Center of Excellence inriktat på framtida tekniker och kommunikationer/6G och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mer geopolitiskt EU och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör sjsätta en strategi med tydliga prioriteringar för vårt deltagande i EU:s försvarssamarbete och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges samarbete med likasinnade länder och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mer effektivt bistånd och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik ska grundas i svenska intressen. I arbetet med att tillvarata dessa ska våra gemensamma värderingar rörande mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, rättsstat samt marknadsekonomi vara vägledande.

Vi ska under alla omständigheter försvara Sveriges frihet, säkerhet och rätt till självbestämmande samt främja stabilitet och säkerhet i vårt närområde. Vidare ska vi verka för att solidaritet och integration inom EU och Norden bevaras och stärks samt främja en regelbaserad världsordning.

Genom att bygga Sverige starkare och säkrare skapar vi bättre möjligheter att få genomslag för våra intressen och värderingar. En stark svensk röst utomlands börjar med en framgångsrik politik på hemmaplan. Sverige har goda förutsättningar för detta. Vi har en välutbildad befolkning, en omfattande internationell handel och högteknologiska företag i världsklass. Genom en aktivare Europapolitik, ett fullvärdigt svenskt Natomedlemskap och en ledande ställning i norra Europa kan Sverige ta en större plats i världen.

En omvärld i snabb förändring

Världspolitiken är stadd i snabb förändring. Det finns i dag inga tecken på att en ny era av harmoniska internationella relationer väntar runt hörnet. Tvärtom växer rivaliteten mellan stormakterna och spänningarna ökar. Detta har förstärkts under pandemin som också kraftfullt bromsat upp den ekonomiska utvecklingen inte minst i många utvecklingsländer. Hoten, riskerna och sårbarheterna i fråga om Sveriges säkerhet har också ökat över tid. Vi behöver förbereda oss för att det kommer att vara utmanande år som ligger framför oss. Men kan vi bygga Sverige starkt och säkert så kan vi också bättre ta vara på de möjligheter som en omvärld stadd i snabb förändring erbjuder.

Det finns åtminstone fem övergripande omvärldstrender som sannolikt kommer att påverka Sveriges säkerhet och vår roll i världen under de kommande åren.

Västvärlden utmanas av Kina och Ryssland

Kina och Ryssland agerar, både enskilt och gemensamt, för att försvaga den regelbaserade världsordning som byggts upp under årtionden. Förutsättningarna för att hitta gemensamma överenskommelser kring globala frågor så som klimatförändringar, frihandel, frihet på internet och regionala konflikter har försämrats.

Rivaliteten mellan USA och Kina är den enskilt viktigaste faktorn inom den internationella politiken. Den leder också till en ökad ekonomisk och teknologisk särkoppling som EU och Sverige måste förhålla sig till.

Europa behöver samtidigt ta ett större ansvar för sin egen säkerhet. Ytterst syftar detta till att EU ska vara en god kraft i världen.

En starkare koppling mellan teknologi, handel och säkerhetspolitik

Digitaliseringen är vår tids viktigaste förändringskraft. Strategiska frågor som tillgången till sällsynta jordartsmetaller, femte generationens mobilnät, halvledare, syntetisk biologi och artificiell intelligens står nu väsentligt högre upp på den internationella dagordningen än för några år sedan. Världen går in i en geoteknologisk era som kommer att påverka länders samarbetsmönster och agendor för internationella organisationer samt ytterst avgöra vem som kan ha övertaget vid konflikter. Det behövs en strategi för att förvalta svenska intressen på dessa områden för att säkra att Sverige kan fortsätta vara en forskningsnation och ett högteknologiskt land i världsklass.

En europeisk säkerhetsordning under press

Den europeiska säkerhetsordningen är satt under stark press av Ryssland, som inte accepterar andra länders territoriella suveränitet. Det finns i dag inga tecken på att den ryska konfrontationspolitiken kommer att minska i styrka eller omfattning. Det enda sättet att hantera Rysslands konfrontationspolitik är att aldrig backa på de grundläggande principer som bygger upp den europeiska säkerhetsordningen. Ett starkt och sammanhållet EU som arbetar tillsammans med Nordamerika är samtidigt det enskilt viktigaste för att säkra att Rysslands försök att utmana den europeiska säkerhetsordningen inte vinner mark. Samtidigt uppvisar Ryssland ett aggressivt militärt övningsmönster i vårt eget närområde och har mer än fördubblat sina försvarsutgifter och sin militära förmåga under det senaste årtiondet. Ryssland är och förblir den dimensionerande faktorn för den svenska försvarsförmågan. Det försämrade säkerhetsläget kräver att Sverige stärker sitt försvar, fördjupar sitt samarbete med USA och våra nordiska grannar samt blir fullvärdig medlem av Nato.

En breddad och komplex hotbild mot Sverige

Hoten mot vår säkerhet är både militära, politiska och ekonomiska. Det innebär att större ansträngningar behöver göras samtidigt för att säkra Sveriges försvarsförmåga, ekonomiska konkurrenskraft och politiska handlingsfrihet och för att värna demokratin. Alla dessa faktorer är satta under press framförallt genom Kinas och Rysslands aggressiva agerande. Ofta använder dessa länder dolda och förnekbara metoder som cyberangrepp, desinformation, utländska direktinvesteringar i samhällsviktig infrastruktur eller otillbörlig valpåverkan för att uppnå sina syften. Även gränsöverskridande organiserad brottslighet och terrorism utgör hot mot det demokratiska styrelseskicket och den internationella ordningen. Detta ställer högre krav på Sverige att binda samman och samordna olika politikområden när den breddade och komplexa hotbilden ska hanteras. Sverige behöver stärka sin förmåga att identifiera, analysera och bemöta hybridhot samt stärka samarbetet mot gränsöverskridande brottslighet.

Behovet av en starkare motståndskraft i pandemins kölvatten

Pandemin är den största ekonomiska, politiska och sociala kris som världen genomgått på global nivå sedan det andra världskrigets slut.

Pandemin har också lett till protektionistiska tendenser, en åternationalisering och stängda gränser mellan europeiska och nordiska länder. Det är allvarligt och det är angeläget att åter prioritera den fria rörligheten i Norden och Europa.

Bristen på globalt ledarskap under pandemin har varit ytterst påtaglig. Centrala institutioner som FN och WHO har inte fungerat på ett tillfredsställande sätt.

Pandemin har visat på betydande svagheter i Sveriges krishanteringsförmåga och beredskap. Det är ett faktum att de svenska dödstalerna de första 18 månaderna av denna pandemi var mångfaldigt högre än hos samtliga våra grannar. Ytterst handlar det om bristen på ett starkt politiskt ledarskap som har kraften och förmågan till samordning och som kan göra svåra och snabba avvägningsbeslut. Regeringens passivitet, självgodhet och ovilja att ta till sig lärdomar av andra, liksom att samordna och samarbeta inom Norden, kostade inte bara svenska liv utan också minskad regional sammanhållning och säkerhet.

Civil beredskap för en ökad motståndskraft mot kriser och krig

Pandemin har visat på brister i vår förmåga till strategisk framsyn, samordning och hantering av större kriser. Det behövs genomgripande reformer för att förstärka den civila beredskapen på ett antal områden som ansvar, ledning och samordning, men även när det gäller saker som krislagstiftning, samverkan med näringslivet och lagerhållning. Sverige ska vara väl rustat att möta framtidens kriser oavsett om det handlar om pandemier, avbrott i försörjningskedjor eller klimatrelaterade händelser som skogsbränder och översvämningar. Krigets krav måste kunna hanteras. Klarar Sverige att hantera de krav som kriget kan ställa på samhället står vi också bättre rustade att hantera krisen.

Den civila beredskapen är ett samlingsnamn för Sveriges krisberedskap och det civila försvaret. Det civila försvaret och krisberedskapen är förvisso två olika enheter, men de är djupt sammanflätade med varandra. Krisberedskapen syftar till att kunna hantera fredstida kriser och den utgör samtidigt basen för mycket av det civila försvaret.

Moderaterna presenterar här ett antal centrala förslag för att stärka den civila beredskapen. För en mer fullödlig beskrivning av Moderaternas politik på området – se motionen ”Civil beredskap för en ökad motståndskraft mot kriser och krig”.

Fungerande organisation och struktur

Ledningen av Sverige måste organiseras så att den speglar den komplexa hotbild och de risker som vi möter i dag. Det kräver en kultur av strategisk samordning och ett helhetstänkande med en tydlig krisledning som kan använda sig av alla relevanta resurser för effektiv krishantering.

Moderaterna avser därför att etablera ett helt nytt nationellt säkerhetsråd med placering i Statsrådsberedningen. Det nationella säkerhetsrådets primära uppgift är att skapa en ökad medvetenhet och ett forum för strategiska överväganden samt, i händelse av kris, en central ledningsförmåga. Det bör inrättas en särskild befattning som nationell säkerhetsrådgivare för att ytterligare förstärka krisledningen och säkerhetsarbetet.

Sverige behöver en ny nationell säkerhetsstrategi som ska utgöra ledstjärnan för regeringens samlade säkerhetsarbete. Den ska kunna vara vägledande och inriktande för den verksamhet som bedrivs inom Regeringskansliet och på relevanta myndigheter.

Det nationella säkerhetsrådet ska ha uppdraget att utveckla och implementera den nationella säkerhetsstrategin. Att det finns en tydligt utpekad funktion som har ägarskap över den nationella säkerhetsstrategin skapar långsiktighet och kontinuitet, något som har saknats för den nuvarande säkerhetsstrategin.

Sveriges krisberedskap vilar på tre ben – ansvarsprincipen, likhetsprincipen och närhetsprincipen. Ansvarsprincipen anses vara den viktigaste av dessa och betyder att den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden ska ha det också under en krissituation. Principen är även vägledande inom det civila försvaret och den var en viktig utgångspunkt för utredningen om ansvar, ledning och samordning i det civila försvaret.

I grunden är ansvarsprincipen en rimlig utgångspunkt för den civila beredskapen. Den innebär att den aktör som har bäst kännedom och kompetens när det gäller de lokala förhållandena ska hantera uppkomna kriser. Problemen uppstår när det handlar om större kriser som griper över flera sektorer och/eller flera geografiska områden. Då uppkommer frågor och oklarheter när det gäller ansvar, ledning och samverkan.

Moderaterna vill därför att det görs en översyn av ansvarsprincipens ändamålsenlighet och hur den kan förändras och anpassas för en bättre nationell civil beredskap.

Starkare försörjningsberedskap

Frågan om Sveriges försörjningsberedskap och upprättandet av beredskapslager kommer att vara en central utmaning i uppbyggnaden av den civila beredskapen. Finns det en bättre nationell beredskap finns också bättre förutsättningar för internationell solidaritet i händelse av allvarliga kriser.

Sverige ska ha intelligenta lösningar som kombinerar omsättningslager av vitala varor tillsammans med att teckna avtal med näringslivet för att kunna ställa om produktion vid behov. Detta plus en förstärkt samverkan med andra länder i Norden och inom EU.

Det finns anledning att ägna särskild uppmärksamhet åt försörjningsberedskapen när det gäller områdena drivmedel, livsmedel samt läkemedel och sjukvårdsutrustning. Det finns behov av att se över vilka aktörer som ska ha ansvar för drivmedelslagring samt att anpassa lagringen efter krigets behov. Konkurrenskraften i svenskt jordbruk bör vara utgångspunkten för en bättre livsmedelsberedskap och att säkerställa tillgången av strategiska varor i omsättningslager samt att säkra elproduktionen. Det behövs en plan för att tydliggöra krav på lagerhållning av läkemedel och skyddsutrustning. Moderaterna anser att det naturliga vore att staten har det övergripande ansvaret för att säkerställa att det finns beredskapslager av nödvändiga läkemedel och skyddsutrustning i händelse av fredstida kriser och krig.

Näringslivet spelar en central roll för att klara försörjningsberedskapen, men även för att stora delar av det civila försvaret ska kunna fungera.

Moderaterna vill se ett mer proaktivt arbete där till exempel omställningsavtal tecknas med svenska företag där de i ett krisläge kan ställa om sin produktion till att tillverka samhällsviktiga varor. Detta har skett på ad hoc-basis under pandemin då flera svenska företag på eget initiativ erbjöd sin hjälp när det gällde till exempel produktion av skyddsutrustning och handsprit.

Det kan även gälla att näringslivet ställer personella resurser och kompetenser till förfogande för det offentliga. Ett sådant exempel under pandemin var när Scania lånade ut experter på inköp och logistik till Karolinska Universitetssjukhuset för att hjälpa till

med att upphandla skyddsutrustning. Framgent kan staten mycket väl behöva stöd inom till exempel cybersäkerhet, katastrofhantering eller försvar mot desinformationskampanjer.

En relevant författningsberedskap

De senaste årens erfarenheter har visat att de lagar som styr regeringens möjligheter att agera vid kris inte är fullt ut ändamålsenliga. Regeringen får endast besluta om skärpt eller högsta beredskap i händelse av krig eller krigsfara, men inte vid en allvarlig kris. Detsamma gäller en rad av fullmaktslagarna, till exempel förfogandelagen. Även smittskyddslagen ger regeringen begränsade möjligheter att agera, till exempel vad gäller beslut om att införa karantän i ett visst område.

Svensk lagstiftning måste förändras så att den är ändamålsenlig även vid större kriser. Sådan lagstiftning finns i många andra EU-länder. Det handlar i grunden om att Sverige ska ha en god författningsberedskap.

Ny lagstiftning kan komma på plats antingen genom förändringar i befintlig lagstiftning rörande höjd beredskap eller genom att helt ny lagstiftning antas. Målet ska vara att det inte finns något tidsmässigt eller resursmässigt glapp avseende mandat och befogenheter mellan grundläggande krisberedskapsförmåga relativt det som finns vid höjd beredskap.

Moderaterna vill därför att det görs en översyn av författningsberedskapen i syfte att stärka möjligheterna att agera snabbt och effektivt i händelse av kris och krig.

Åtgärder för att möta hybridhoten

Den flerdimensionella hotbilden där ett antal olika hot kan användas för att undergräva Sveriges säkerhet måste kunna hanteras. Det är inte bara en fråga för underrättelse- och säkerhetstjänsterna utan kräver ett samlat svar från hela samhället.

Cyberangrepp, desinformationsoperationer, sabotage och spionage mot Sverige och Europa pågår här och nu. Det drabbar såväl myndigheter som företag och politiska församlingar. Den senaste tiden har till exempel både det norska stortinget och den finska riksdagen utsatts för cyberattacker samtidigt som företag är föremål för industri-spionage och främmande makt har försökt mörda meningsmotståndare på svensk mark såsom i Gävle.

En rad åtgärder och aktörer krävs för att möta hybridhoten. Centrala aktörer är polisen och Säpo samt Försvarsmakten och FRA. I fredstid är hybridhoten främst en uppgift för de civila myndigheterna. Det är viktigt att även kunna involvera relevanta myndigheter som till exempel Skatteverket, Lantmäteriet, Finansinspektionen och Migrationsverket för att kunna kartlägga och möta hoten fullt ut. Läs Moderaternas motion ”Sveriges förmåga att stå emot hybridhot” för att ta del av alla våra förslag på området.

Fungerande lagstiftning och strukturer

Det legala ramverket är centralt för att kunna definiera hybridhoten och ge de relevanta myndigheterna mandat att ingripa och åsamka aktörer som hotar oss kännbara straff. En viktig utgångspunkt är att den lagstiftning som i dag styr regeringens möjligheter att agera vid kris inte fullt ut är ändamålsenlig och måste reformeras. Vidare behövs en översyn av signalspaningslagen för att den ska anpassas till dagens hotbild.

Strafflagstiftningen vad gäller de aktiviteter som betecknas som hybridhot bör skärpas avsevärt. Det handlar också om att fler aktiviteter ska kunna klassas som hybridhot. Det behövs en total översyn av straffsatserna för brott mot rikets säkerhet så att straffen på ett tydligare sätt speglar det säkerhetsshot som brottsligheten innebär.

De hybridhot som Sverige står inför i dag är horisontella till sin karaktär; de griper över flera sektorer samt påverkar både yttre och inre säkerhet samtidigt. Regeringskansliets struktur, med relativt svaga departement, som saknar en tillräcklig tradition av samverkan och informationsdelning, är inte anpassad till att kunna möta denna komplexa hotbild. Därför behövs en översyn av arbetssättet.

En viktig utgångspunkt är att ansvaret för det civila och militära försvaret bör samlas under ett tak hos Försvarsdepartementet. Gemensamma insatser med flera myndigheter mot säkerhetsshot ska kunna aktiveras och ledas av det nationella säkerhetsrådet. Sveriges kommuner och regioner måste också ta sitt ansvar för att länder som Ryssland och Kina inte skaffar sig otillbörligt inflytande via till exempel kontroll av samhällsviktig infrastruktur.

Moderaterna vill även ge den nya Myndigheten för psykologiskt försvar och det nya cybersäkerhetscentrumet tydliga uppdrag att samverka för att identifiera valpåverkan och i förekommande fall möta densamma.

Konkreta verktyg mot hybridhoten

Samarbetet mellan polisen och Försvarsmakten behöver stärkas. Rikspolischefen kom i januari 2020 in med en hemställan till regeringen där Polismyndigheten vill kunna ta hjälp av Försvarsmakten vid extraordinära händelser. Tidigare har polisen bara kunnat begära hjälp av Försvarsmakten vid terrorattentat. Moderaterna stödjer detta och vill att lagstiftningen ska ändras för att medge ett bredare stöd till polisen än vad som är möjligt i dag.

Utöver att förbättra möjligheterna till stöd från Försvarsmakten vill Moderaterna även se att den särskilda beredskapspolisen återupprättas. Den särskilda beredskapspolisen som avvecklades 2012 var en mer spetsig del av den då existerande beredskapspolisen som skulle kunna agera mot sabotageförband på svensk mark. Det försämrade säkerhetsläget och ett ökat hybridhot gör det nödvändigt att återinrätta denna resurs.

Moderaterna vill ge FRA huvudmannaskapet för det nya cybersäkerhetscentret, säkra tillräckliga resurser och ge centret ett tydligt uppdrag att bidra till att Sverige ska vara en säker marknadsplats där både svenska och utländska företag kan verka.

Möjligheterna att stoppa penningtvätt och andra aktiviteter som föder fientliga aktörers verksamhet måste prioriteras. Detta gäller såväl i Sverige som inom EU.

Övningar bör genomföras på alla nivåer och med en bredd av aktörer. De bör exponera sårbarheter och brister och öka samordningen samt den mentala och fysiska förmågan/beredskapen att hantera och förebygga hybridhoten.

Skydda näringsliv och forskning

Näringslivet utgör motorn i Sveriges ekonomi. Det lägger grunden för välstånd och tillväxt. Svenskt näringsliv är i dag av hög internationell klass och ligger på många områden i teknologisk framkant. Efter kalla krigets slut och avvecklingen av det civila försvaret har näringslivets betydelse för vår förmåga att klara oss i händelse av kris och krig också blivit allt viktigare.

Viktiga åtgärder handlar dels om att kunna ha en hög cybersäkerhet för att kunna hantera cyberattacker och cyberspionage, vilket utgör ett allt större problem. Det handlar också om att ha ett fungerande granskningssystem för utländska direktinvesteringar på plats samt att det finns ett fungerande säkerhetsskyddsarbete.

Underrättelse- och säkerhetstjänsterna har i dag inget uttalat uppdrag att stödja företag som utsätts för skadliga aktiviteter av fientliga aktörer. Det behövs en översyn av hur samhällsviktiga svenska företag kan få stöd för att upptäcka och motverka spionage och attacker mot sin verksamhet. Staten behöver också ta del av näringslivets erfarenheter och råd i dessa frågor.

Det svenska näringslivet och den fria forskningen drabbas i dag särskilt av spionage och industriella stölder som går att knyta till den kinesiska staten. Lagen om kinesiska medborgares underrättelseplikt liksom ett förhållningssätt med oklara gränser mellan vad som är civilt och militärt leder till utmaningar för svensk forskning. Därför behövs ett mer utvecklat säkerhetsarbete på svenska universitet och högskolor samt att dessa har en samverkan med Säkerhetspolisen för att identifiera och reducera säkerhetsrisker.

Ett starkare försvar i en osäker omvärld

Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Det försämrade säkerhetsläget kräver därför ett starkare försvar. Målet är att försvaret ska vara krigsavhållande och avskräcka en eventuell motståndare från att angripa Sverige. Samtidigt ska försvaret ständigt kunna hävda Sveriges suveränitet och territoriella integritet, men även bidra till säkerhet och stabilitet i närområdet i linje med den solidariska säkerhetspolitiken. Det svenska försvaret ska vara interoperabelt med Nato- och EU-länders försvarsmakter för att kunna ge och ta emot militärt och civilt stöd i händelse av kris och krig. Läs mer om moderata prioriteringar för det militära försvaret i motionen ”Ett starkt försvar i en osäker omvärld”.

Genomför och finansiera det tagna försvarsbeslutet fullt ut

Försvarsbeslutet 2020 är en viktig startpunkt för att på allvar stärka Sveriges försvar under det närmaste årtiondet. Att det gick att samla brett politiskt stöd för en kraftfull försvarssatsning där försvarsanslaget ökar till 1,5 procent av BNP år 2025 var helt nödvändigt för att möta utmaningarna i en allt mer osäker omvärld.

Försvarsbeslutet innebär bland annat förstärkningar av armén genom fler brigader, utökat artilleri och uppgradering av stridsfordon och stridsvagnar. Men även satsningar på marinen och flygvapnet som till exempel ytterligare en ubåt och valet att behålla Jas Gripen C/D längre än planerat. Moderaterna har även arbetat för att andra viktiga förmågor som nya ytstridsfartyg, anskaffning av långräckviddig bekämpningsförmåga samt förstärkningar av cyberförsvar och försvarsunderrättelseförmåga prioriterades i försvarsbeslutet.

Moderaterna hade velat se ökade anslag om fem extra miljarder i nivå för 2026 och ytterligare fem miljarder för 2027. Detta för att redan nu skapa långsiktiga planeringsförutsättningar, att kunna hantera ekonomiska risker och ytterst säkra att försvarsbeslutet kan genomföras i sin helhet. Det innebär även att de 17 återstående åtgärder som finns med i försvarsbeslutet, men som inte har finansiering, kan genomföras.

Att bygga ut Sveriges försvarsförmåga kommer att kräva god kostnadskontroll, spårbarhet och uppföljning för att garantera att de extra resurserna också ger effekt. Vi

vill därför se en ordnad process med tydliga avstämningar som tar hänsyn till behovet av att stärka försvaret men också den ekonomiska utvecklingen.

Kompetent och användbar personal

Försvarsmaktens förmåga att attrahera och behålla kompetent personal kommer att vara avgörande för myndighetens förmåga att växa i enlighet med försvarsbeslutet. Här måste Försvarsmakten ge de anställda goda villkor för att kunna rekrytera officerare, soldater och sjömän på frivillig basis.

Detsamma gäller dem som gör värnplikt. De utgör en viktig resurs både för att fylla upp krigsorganisationen och för att rekrytera kompetenta personer som sedan kan bli officerare eller kontinuerligt anställda soldater eller sjömän.

Försvarsmakten måste även arbeta proaktivt med frågor som gäller jämställdhet och inkludering. Försvaret är en angelägenhet för hela befolkningen och hela befolkningens kompetens måste kunna tillvaratas.

Det finns behov av att se över hur värnpliktig personal kan bli mer tillgänglig och ha en hög beredskap, vilket är fallet i Finland. Den flerdimensionella hotbilden ställer högre krav på att även de värnpliktiga delarna av försvaret ska kunna agera i ett gråzonsläge. Det bör därför göras en översyn av den värnpliktiga personalens tillgänglighet och möjligheterna att använda den utan att behöva gå in i ett läge av höjd beredskap.

Satsningar på ny teknologi för att klara det framtida slagfältet

På sikt vill Moderaterna gå mot ett försvarsanslag som motsvarar två procent av BNP. Detta främst för att kunna möta det försämrade säkerhetsläget, möjliggöra en stärkt förmåga samt kunna uppfylla åtaganden som medlem i Nato. Målet är att försvaret ska vara krigsavhållande och avskräcka en eventuell motståndare från att angripa Sverige. Samtidigt måste försvaret ständigt kunna hävda vår suveränitet och territoriella integritet. Hybridhot som påverkansoperationer och cyberangrepp måste hanteras kontinuerligt.

Moderaterna kommer att prioritera de åtgärder för försvaret som ger en högre operativ effekt här och nu. Därtill är det även angeläget att öka satsningarna på nya teknologier som kommer att ha stor påverkan på det framtida slagfältet. Den snabba teknologiska utvecklingen kommer sannolikt att ha genomgripande konsekvenser för den framtida operationsmiljön.

Den exponentiella hastigheten som driver digitaliseringen tillsammans med den ökade stormaktsrivaliteten leder till en allt starkare koppling mellan teknologi, handel och säkerhetspolitik.

I kraft av ett högteknologiskt land i världsklass inom vissa områden så som till exempel 5G skapas nya möjligheter och vägval för Sverige. Vi blir en attraktiv partner i internationella sammanhang.

Sverige bör höja kompetensen på detta område för att bättre identifiera och värna svenska intressen också genom att ta en större plats i den internationella debatt där framtiden i dessa frågor formas.

Sverige bör likt Finland och de baltiska länderna eftersträva att etablera ett center of excellence. I Sveriges fall bör det vara inriktat på framtida teknologier och kommunikationer/6G. Det bör vara tillgängligt för både EU- och Natoländer. Det skulle kunna komplettera de övriga centren som finns i regionen mot hybridhot, cyber, strategisk kommunikation och energisäkerhet.

Kommande försvarsbeslut behöver ta högre höjd för den snabba teknologikutveckling som kommer att prägla morgondagens slagfält. Framförallt behöver förmågan till strid genom system i samverkan stärkas. Försvarssektorn behöver även arbeta mer systematiskt för att integrera ny teknologi som löpnade utvecklas inom den civila sektorn. Analysförmågan på Försvarsdepartementet behöver förstärkas kring hur den framtida operationsmiljön kommer att påverkas av den snabba teknologiska utvecklingen. Det bör därför införas ett sekretariat för säkerhetspolitik och långsiktig planering (SSLP) på Försvarsdepartementet.

Ökat fokus på AI, automation och robotik för att stärka förmågan att bevaka och hävda det svenska territoriet och förbättra underrättelsebearbetning och analys kommer att behövas framgent. Försvarsmakten behöver systematiskt arbeta med AI genom att ta fram en egen AI-strategi.

De traditionella domänerna mark, luft och sjö behöver kompletteras med rymd och cyber på det framtida slagfältet. De militära tillämpningarna innefattar bland annat positionsbestämning, spaning, förvarning, globalt samband och dataöverföring samt så kallad rymdlägesbild. Det behövs mer fokuserade satsningar för att Sverige ska kunna ha en rimlig förmåga när det gäller rymdbaserade system. Möjligheten att inrätta ett särskilt strategiskt innovationsprogram som skulle kunna gagna både civila och militära aktörer bör ses över.

Sverige är ett av världens mest digitaliserade länder, men när det gäller cybersäkerhet ligger vi betydligt sämre till enligt internationella jämförelser. Det finns ett antal områden som behöver stärkas i Sverige när det kommer till cybersäkerhet. Det handlar bland annat kompetensförsörjning, större och effektivare satsningar på forskning inom akademien samt bättre samarbetsstrukturer med näringslivet och ett bättre och mer sammanhållet författningsstöd.

Etablerandet av det nya cybersäkerhetscentret är en viktig byggsten i detta arbete. Det behöver skyndsamt bli operativt och utveckla ett nära samarbete med näringslivet.

Det är bra att Sverige utvecklat en offensiv cyberförmåga. Men frågan är inte helt okomplicerad ur ett legalt perspektiv. Sverige bör som en ledande tekniknation aktivt forma den internationella policydebatten kring dessa frågor. Vidare bör en doktrin utvecklas som ger vägledning för tillämpningen av defensiva och offensiva cyberoperationer.

Det behöver också initieras en större utredning som ska stödja och utveckla en ny svensk cybersäkerhetsstrategi. Utredningen bör ha en bred ansats och utgå ifrån hotbilden, hur den förväntas utvecklas och vilka krav den ställer på svensk cybersäkerhet. Faktorer som kompetensförsörjning, forskning och teknikutveckling samt framtagande av certifierade produkter bör vara centrala delar i utredningen. Tydliga delredovisningar av prioriterade områden kommer vara viktigt.

Sveriges och EU:s roll i världen

EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform. För att dra större nytta av detta krävs att Sverige mer aktivt och framåtlutat försöker påverka EU:s ställningstaganden. På EU-nivån är det ofta den som vågar gå före, lansera idéer och ställa krav som får inflytande. Moderaterna ska bidra till en mer levande och initierad debatt i Sverige om Europapolitiken. Det är inte minst viktigt med tanke på det svenska EU-ordförandeskapet 2023.

Sverige måste ta den möjlighet som finns att påverka den gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitikens inriktning och ramverk. Men för att göra det måste Sverige företrädas av en regering som vet vad den vill med EU och förstår vilka stora möjligheter vårt medlemskap faktiskt ger.

Utöver EU-samarbetet är viktiga prioriteringar för Sverige att fördjupa det nordiska samarbetet och se det i en bredare kontext där länder i det norra närområdet som Tyskland, Nederländerna och Österrike är viktiga allierade. Ett fortsatt tätt samarbete med Storbritannien, särskilt när det gäller säkerhet, är av stor vikt. Ett svenskt Nato-medlemskap och ett reformerat bistånd är centrala frågor som Moderaterna kommer att driva kommande år. Läs mer om Moderaternas EU- och utrikespolitik i våra utrikes- och EU-politiska motioner.

Ett mer geopolitiskt EU

Omvärldsutvecklingen det senaste decenniet har tydliggjort behovet av att förbättra Europas motståndskraft. Det är mot den bakgrunden EU-kommissionen numera uttryckligen strävar efter att vara ”en geopolitisk kommission”. Mot samma bakgrund står nu arbetet med att stärka Europas ”strategiska autonomi” högt på EU:s dagordning.

Moderaterna ska vara tydliga med att EU:s autonomi inte stärks av isolering eller protektionism, utan multilaterala principer och frihandel måste fortsatt utgöra EU:s kompass. EU bör snarare axla en större roll som försvarare av regelbaserat internationellt samarbete, inte minst då den ordningen utmanas av aktörer som försöker förbigå eller manipulera den i syfte att maximera sin auktoritära politik. Partnerskapet med USA är fundamentalt för Europas autonomi. Det måste emellertid värnas och fördjupas genom ett större europeiskt ansvarstagande.

I frånvaron av gemensamma internationella regler blir den starkes makt lag. Världen blir bättre om Europas demokratiska krafter sätter sin prägel på den – och inte Kina eller andra odemokratiska aktörer tillåts att lyckas med sina försök att göra det. En starkare europeisk utrikestjänst (EEAS) är ett viktigt verktyg i detta arbete.

EU:s fördjupade försvarssamarbete inom ramen för bland annat det permanenta strukturerade samarbetet (PESCO), den europeiska försvarsfonden (EDF) och den årliga försvarsöversynen (Card) har potential att stärka både de enskilda medlemsländernas försvarsförmåga och EU:s försvarsförmåga som helhet. Vi bör säkerställa att dessa försvarsinitiativ är sammanhängande.

Sverige bör sätta en strategi med tydliga prioriteringar för hur vi anser att EU ska utvecklas på det här området och hur Sverige kan ta del av de möjligheter och resurser som det fördjupade samarbetet innebär.

EU ska fortsätta att vara ett föredöme globalt genom att ingå ambitiösa frihandelsavtal med länder från världens alla delar. Nya frihandelsavtal är även ett viktigt sätt att diversifiera handelskedjorna, och därmed stärka EU:s motståndskraft i att undvika framtida kriser.

Frågor som gäller EU:s inre säkerhet bör prioriteras. Polissamarbetet inom EU måste förstärkas genom ett djupare samarbete mellan svensk och europeisk polis, med en operativ polisstyrka på europeisk nivå inom ramen för Europol.

Sverige bör vidare vara pådrivande för att EU tar ytterligare nödvändiga steg: stärk Europol's antiterrorcenter, gemensamma EU-regler för att stoppa utländsk finansiering av extrema trossamfund, spärrlista mot hatpredikanter som ska nekats inresa, fördjupa

samarbete för att förhindra penningtvätt och terrorfinansiering. Sverige bör dessutom ansluta sig till den europeiska åklagarmyndigheten, som även ska arbeta mot terrorism.

Samarbete med likasinnade

Sverige ska samverka med likasinnade länder för att upprätthålla kärnvärden som demokrati, respekt för mänskliga rättigheter, jämställdhet och rättsstat. Försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten blir av allt större vikt i en värld som blir allt mer osäker. Tillsammans med andra har Sverige större möjligheter att påverka oavsett om det gäller EU, FN eller andra multilaterala sammanhang.

Samarbetet mellan de nordiska länderna har inte fungerat på ett tillfredsställande sätt under pandemin. Efter den rådande krisen finns anledning att utvärdera hur samarbetet i vårt närområde fungerar, hur relationerna mellan våra länder påverkats och framför allt hur vi gemensamt ska möta de ekonomiska och sociala konsekvenserna av covid-19.

Det nordiska samarbetet behöver en nystart där fokus ligger på viktiga framtidsfrågor som ekonomi, innovation och säkerhet. Vi i Norden behöver dessutom arbeta mer med partners som Tyskland, Nederländerna och Österrike inom ramen för EU-samarbetet för att kunna driva och få genomslag för gemensamma frågor inom unionen.

Ett brett samarbete krävs särskilt när det handlar om att stå upp mot auktoritära stater som Kina och Ryssland. De senaste årtiondena har Kina byggt sin ekonomiska och militära styrka och har nu på allvar tagit steget ut på den internationella arenan som en aktör med en konfrontativ utrikespolitik och stärkt närvaro både regionalt militärt och globalt ekonomiskt. Ryssland fortsätter att gå i fel riktning såväl inrikespolitiskt där repressionen fortsätter att tillta som utrikespolitiskt där landet bedriver en aggressiv politik utan respekt för andra länders gränser eller rätt att välja sin egen väg.

Sverige ska inta en aktiv roll i värnandet av ett samstämmigt förhållningssätt mellan EU och likasinnade länder såsom Australien, Kanada, Storbritannien och USA i relationerna med Kina för att möta hotet från Ryssland. Sverige ska även värna en samlad europeisk hållning i Rysslandspolitiken och att nuvarande principer för politiken ligger fast.

Nato utgör ryggraden i den europeiska säkerhetsordningen. Därmed spelar Nato också en avgörande roll för Sveriges säkerhet. Ett medlemskap i Nato är tillsammans med en ökad nationell förmåga det bästa sättet att stärka Sveriges säkerhet. Som medlem i försvarsalliansen skulle Sverige vara en del av Natos kollektiva försvar med solidariska försvarsgarantier som delas med 30 andra länder.

Moderaterna kommer fortsatt driva frågan om ett svenskt Natomedlemskap. Första målsättningen är att alla militära, politiska och juridiska förberedelser för ett svenskt inträde i Nato ska vara på plats samt att en svensk Natooption ska ingå i den säkerhetspolitiska linjen. I ljuset av en förändrad omvärld behöver Sveriges säkerhetspolitiska linje omdefinieras, särskilt utifrån att regeringens linje inte har stöd i riksdagen.

Ett mer effektivt bistånd

Biståndspolitiken utgör en viktig del av det svenska engagemanget i världen. En betydelsefull moderat prioritering är att det svenska bidraget till internationell utveckling ska ligga i linje med vår övriga politik för internationellt samarbete och utveckling.

Den svenska biståndspolitiken ska ta sin utgångspunkt i vad som är effektivt, var Sverige kan bidra med ett mervärde samt vad som ligger i linje med våra utrikespolitiska intressen.

Biståndet får inte ses som en evig omfördelning. För att i större utsträckning präglas av resultat behövs mer långsiktighet, en tydligare resultatuppföljning och ett mer fokuserat bistånd. Det behöver också i högre grad inriktas mot områden där Sverige kan bidra med ett tydligt mervärde.

Ett tematiskt område som Moderaterna ser som särskilt viktigt för det traditionella utvecklingssamarbetet är global hälsa så som vaccinationer. Andra tematiska områden som Moderaterna ser som särskilt viktiga är klimat och miljö. Biståndspolitik handlar också om jämställdhet så som flickors rätt till utbildning och SRHR samt institutionsbyggande.

Det traditionella utvecklingsbiståndet måste ha som mål att en dag inte längre behövas då mottagarländerna kan stå på egna ben. Men den andra delen av biståndet, det humanitära, kommer alltid att behövas och här kan Sverige vara med och bidra.

Moderaterna anser att det humanitära biståndet som andel av svenskt bistånd behöver öka. Humanitärt bistånd, eller katastrofbistånd som det även kallas, är biståndets kärna. Det syftar till att hindra och lindra nöd och nå de mest utsatta människorna. Trots det humanitära biståndets uppenbara värde är det humanitära biståndet som andel av svenskt bistånd en mycket liten del. I spåren av covidkrisen blir det än mer tydligt att det humanitära biståndet som andel av biståndet behöver öka.

Dagens modell med ett utbetalningsmål om en procent av BNI för biståndet har varit dålig och bidragit till att debatten i stort sett enbart fokuserat på den summa pengar som spenderas, snarare än vilket resultat som uppnås. Moderaterna har därför föreslagit en ny budgeteringsprincip för biståndet, en fyraårig budgettram i stället för dagens modell. Inriktningen och anslaget för biståndet bör föreslås till riksdagen i en biståndsproposition på samma sätt som infrastruktur- eller forskningspropositionen.

Ulf Kristersson (M)

Tobias Billström (M)

Jessika Roswall (M)

Hans Wallmark (M)

Karin Enström (M)

Elisabeth Svantesson (M)

Lars Hjälmered (M)

Sten Bergheden (M)

Johan Forssell (M)

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Mats Green (M)

Mattias Karlsson i Luleå (M)

Maria Malmer Stenergard (M)